

L. van Noort

PR No. 16-88

**RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE
POT- EN PERKPLANTENTEELT ONDER GLAS
IN NEDERLAND OVER 1988**

September 1990

**Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw**

REFERAAT

RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE POT- EN PERKPLANTENTEELT ONDER GLAS IN NEDERLAND OVER 1988

Noort, L. van

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1990

Periodieke Rapportage 16-88

ISSN 0921-4178

28 p., 7 tab., 15 bijl.

Deze publikatie geeft informatie over de rentabiliteit, het inkomen, het financieringsgedrag en de vermogenspositie. De bedrijven hadden gemiddeld een winst van f 52.660,- dat is 5% van de kosten (in 1987 3% van de kosten).

Het totaal gezinsinkomen bedroeg f 139.810,- per ondernemer (in 1987 f 122.400,-). Na aftrek van het saldo van de persoonlijke belastingen, de WIR-premie en de premieheffing bleef er f 87.540,- over als besteedbaar inkomen voor gezin en bedrijf. De besparing bedroeg f 30.070,- per ondernemer.

Per bedrijf kwam f 172.410,- aan eigen middelen ter beschikking. Het vreemd vermogen nam toe met f 171.430,- zodat totaal f 343.840,- aan middelen ter beschikking kwam. Op leningen o/g werd f 59.450,- afgelost en de bruto-investeringen bedroegen f 230.380,-. De totale bezittingen bedroegen f 2.013.100,- per bedrijf, deze werden gemiddeld met 60% eigen vermogen gefinancierd.

In het rapport zijn de bedrijven gegroepeerd naar bloeiende planten en bladplanten.

Rentabiliteit/Inkomen/Financiering/Pot- en perkplantenteelt in
Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

Blz.

1.	OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK	
1.1	Doel	5
1.2	De steekproef	5
1.3	Uitgangspunten voor het onderzoek	6
1.4	Omzetbelasting	7
1.5	Leeswijzer	7
2.	KERNCIJFERS OVER DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1986 TOT EN MET 1988	
	Tabellen	
2.1	Enkele procentuele kengetallen bij de bedrijfsuitkomsten over 1986, 1987 en 1988	8
2.2	De bedrijfsresultaten per bedrijf en per ondernemer in 1986, 1987 en 1988	8
2.3	Kosten, opbrengsten en bedrijfsresultaat in guldens per vierkante meter staand glas	9
3.	DE BEDRIJFSRESULTATEN, INKOMEN, BESTEDING EN BESPARING, HERKOMST EN BESTEDING VAN MIDDELEN EN DE BALANSEN IN 1986 TOT EN MET 1988	
	Tabellen	
3.1	De bedrijfsresultaten per bedrijf	10
3.2	Inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer	10
3.3	Herkomst en besteding van de middelen per bedrijf	11
3.4	Balansen per 31 december per bedrijf	11
	BIJLAGEN	
1.	Grondgebruik over 1988	13
2.	Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1988	14
3.	Bedrijfsresultaten over 1988	15
4.	Spreiding van het netto-bedrijfsresultaat in procenten van de kosten	16
5.	Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1988	17
6.	Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaal gezinsinkomen van de ondernemer	18

INHOUD (vervolg)

	Blz.
7. Spreiding van de besparing	19
8. Herkomst van de middelen	20
9. Besteding van de middelen	21
10. Spreiding van de bruto-investeringen	22
11. Balans per 31 december 1988	23
12. Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december 1988 en de vermogensvergelijking	24
13. Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen per 31 december 1988	25
14. Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veld- inventaris minus vreemd vermogen op korte termijn per 31 december 1988	26
15. Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten	27

1. Opzet en methode van het onderzoek

1.1 Doel

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag alsmede de vermogenspositie. Het onderzoek wordt uitgevoerd in acht takken van tuinbouw, te weten:

1. groenteteelt onder glas;
2. snijbloemen onder glas;
3. pot- en perkplantenteelt onder glas;
4. champignonteelt;
5. fruitteelt;
6. groenteteelt in de open grond;
7. bloembollenteelt;
8. boomkwekerij.

Van de onder 1 t/m 7 genoemde takken van tuinbouw worden ramingen van de rentabiliteit gemaakt die in de laatste maanden van het respectievelijke boekjaar of oogstjaar worden gepubliceerd. Deze ramingen worden gevolgd door "voorlopige cijfers" van de rentabiliteit die worden opgenomen in het: "Landbouw-Economisch Bericht". De cijfers in dit rapport hebben een definitief karakter. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

1.2 De steekproef

De cijfers over de rentabiliteit en de financiering zijn gebaseerd op boekhoudingen die door het LEI zijn samengesteld van steekproefbedrijven.

De steekproef ten behoeve van dit onderzoek is met ingang van het boekjaar 1988 vernieuwd en is gebaseerd op de Landbouwtelling 1986. Als gevolg van de steekproefvernieuwing in 1988, kan een vergelijking met cijfers van de voorafgaande jaren - op onderdelen - verschillen. Op basis van de Landbouwtelling 1988 is voornoemde steekproef bijgesteld.

De populatie - waaruit de steekproef voor de pot- en perkplantenteelt onder glas is samengesteld - heeft betrekking op bedrijven:

- a. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;
- b. met een bedrijfsomvang van 16 nge 1) en meer;
- c. waarvan 66 2/3% van de nge 1) betrekking heeft op pot- en perkplanten onder glas.

Aan deze criteria voldeden - volgens Landbouwtelling 1988 - 1234 bedrijven. Om de verhouding tussen het aantal steekproefbedrijven en de betrouwbaarheid van de uitkomsten te begunstigen zijn de bedrijven van de populatie - dat is het totaal van de bedrijven waarvoor de steekproef representatief is - bemonsterd met verschillende steekproefpercentages 2).

- a. 4,3% voor bedrijven met 16-100 nge;
- b. 4,5% voor bedrijven met 100-180 nge;
- c. 9,4% voor bedrijven met 180 nge en meer.

In het boekjaar 1988 konden 48 bedrijven in het onderzoek worden betrokken. Deze steekproefbedrijven vertegenwoordigen een populatie van 764 bedrijven met een glasoppervlakte van 640 ha. De landelijke oppervlakte met pot- en perkplanten onder glas bedroeg in 1988 1.091 ha. Met dit onderzoek wordt hiervan 59% ge-representeerd.

1.3 Uitgangspunten voor het onderzoek

Voor alle bedrijven is een bedrijfseconomische boekhouding samengesteld. Dit betekent dat:

- de arbeid van de ondernemers en de gezinsleden is gewaar-deerd op CAO-basis inclusief het werkgeversaandeel in de sociale lasten.
De gecalculeerde arbeidskosten bedroegen per uur voor onder-nemers f 29,20;
voor mannelijke gezinsleden van 22 jaar en ouder afhankelijk van functiejaren f 26,20 - f 28,00, voor vrouwelijke gezins-leden van 22 jaar en ouder f 19,90, voor jeugdigen een even-redig lager bedrag;
- over het geïnvesteerde vermogen een rente is gecalculeerd van 6,0% met uitzondering van het vermogen dat in de grond is opgesloten waarvoor 2,5% is berekend;
- de afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de nieuwwaarde, waarbij rekening is gehouden

-
- 1) De omvang van een agrarisch bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen binnen een bedrijf kan worden uitgedrukt in nge (Nederlandse Grootte Eenheid). 1 nge is gelijk aan 1.000 bss. Onder bruto-standaard-saldi (bss) wordt verstaan de normatieve opbrengsten van een produkt minus de direct variabele kosten.
  - 2) De populatie waarop deze steekproef oorspronkelijk is geba-seerd, is beschreven in "Mededeling no. 405".

met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten;

- de kosten van vaste plantopstanden onder de kosten zijn opgenomen. Het grootste deel van dit bedrag is tegengeboekt onder de opbrengsten op de rekening "aanwas vaste plantopstanden". In de produktieve periode van de vaste plantopstanden wordt jaarlijks een afschrijving berekend;
- de waarde van de grond normatief is vastgesteld op basis van een actuele waarde die afhankelijk van het gebied, varieert van f 35.000,- tot f 335.000,- per ha;
- de slijtende duurzame produktiemiddelen zijn gewaardeerd tegen boekwaarde op basis van de nieuwwaarde;
- de woonhuizen zijn gewaardeerd tegen boekwaarde op basis van herbouwwaarde.

In de bedrijfseconomische boekhoudingen is geen rekening gehouden met:

- de vergoeding voor leiding en toezicht van de ondernemer. Dit kostenelement maakt derhalve deel uit van het netto-bedrijfsresultaat. Dit laatste mag dan ook niet worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst;
- de nog te betalen persoonlijke belasting en premieheffing.

1.4 Omzetbelasting

96% van de bedrijven heeft gekozen voor de "ondernemersregeling" in de zin van de wet op de omzetbelasting; dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten, de opbrengsten, de investeringen en de waardering van de slijtende duurzame produktiemiddelen exclusief omzetbelasting zijn opgenomen. Voor de resterende bedrijven die onder de "Landbouwregeling" vallen is alles inclusief omzetbelasting opgenomen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste kengetallen opgenomen. Uitgebreidere gegevens met betrekking tot de bedrijfsuitkomsten zijn in hoofdstuk 3 vermeld. De gegevens hebben in beide hoofdstukken betrekking op het gemiddelde potplantenbedrijf in Nederland in de periode 1986 tot en met 1988.

In de bijlagen 1 tot en met 15 zijn de bedrijfsuitkomsten meer gedetailleerd opgenomen. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op het boekjaar 1988. De bedrijven zijn in voornoemde bijlagen onderscheiden naar bloeiende planten en bladplanten.

2. Kerncijfers over de bedrijfsuitkomsten in 1986 tot en met 1988

Tabel 2.1 Enkele procentuele kengetallen bij de bedrijfsuitkomsten over 1986, 1987 en 1988

Kengetallen	1986	1987	1988
Netto-bedrijfsresultaat per bedrijf als percentage van de kosten	5	3	5
Percentage winstgevende bedrijven	47	49	50
Percentage ondernemers met positieve besparing	71	74	56
Eigen vermogen per bedrijf als percentage van totaal vermogen (solvabiliteit)	57	60	60
Liquiditeit op korte termijn als percentage van de kosten	33	39	46

Tabel 2.2 De bedrijfsresultaten per bedrijf en per ondernemer in 1986, 1987 en 1988 (x 1000 gulden)

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven van de populatie	798	824	764
Aantal ondernemers per bedrijf	1,58	1,66	1,58
Oppervlakte glas per bedrijf in are	76	80	84
Bedrijfsresultaat per bedrijf			
Opbrengsten	833,3	921,3	1052,5
Kosten	<u>796,3</u>	<u>891,6</u>	<u>999,8</u>
Netto-bedrijfsresultaat	37,0	29,7	52,7
Inkomen en besparing per ondernemer			
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	86,1	82,1	100,7
Totaal gezinsinkomen	121,3	122,4	139,8
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf	91,5	96,2	87,5
Gezinsbestedingen	<u>54,2</u>	<u>53,4</u>	<u>57,4</u>
Besparingen	37,3	42,8	30,1
Herkomst middelen per bedrijf			
Totaal van eigen middelen	175,5	163,1	172,4
Mutaties in voorschotten sectorbeleid	-22,9	-	-
Totaal van vreemde middelen	<u>36,8</u>	<u>72,4</u>	<u>171,4</u>
Totaal beschikbare middelen	189,4	235,5	343,8
Besteding middelen per bedrijf			
Aflossing leningen o/g	52,5	39,1	59,4
Bruto-investeringen	145,8	133,6	230,4
Mutaties in liquiditeiten	-31,3	38,0	19,5
Overige bestedingen	<u>22,4</u>	<u>24,6</u>	<u>34,5</u>
Totale besteding van middelen	189,4	235,5	343,8
Het eigen- en vreemd vermogen			
Eigen vermogen per einde boekjaar	857,2	1020,4	1.200,1
Vreemd vermogen per einde boekjaar	<u>656,0</u>	<u>692,7</u>	<u>813,0</u>
Totaal vermogen per einde boekjaar	1.513,2	1.713,1	2.013,1

Tabel 2.3 *Kosten, opbrengsten en bedrijfsresultaat in guldens per vierkante meter staand glas*

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven	51	51	48
Oppervlakte staand glas in m2	7600	8000	8380
Arbeidsbezetting in uren per m2	1,32	1,38	1,23
Gemiddeld verbruik van brandstoffen in m3 gas per m2	43	47	45
Bruto-investeringen per m2 in guldens	19,20	16,70	27,50
Kosten			
Arbeid	29,80	31,80	29,80
Rente	6,90	7,90	7,40
Afschrijvingen	12,30	13,30	14,70
Gas en stookolie	11,90	9,50	9,70
Electra	1,20	1,20	1,40
Materialen	27,60	30,60	37,40
Overige kosten	15,10	17,20	18,90
Totale kosten	104,80	111,50	119,30
Opbrengsten			
Pot- en perkplanten	102,90	108,70	121,80
Overige tuinbouwprodukten	4,50	4,80	1,00
Overige opbrengsten	2,30	1,70	2,80
Totale opbrengsten	109,70	115,20	125,60
Netto-bedrijfsresultaat	4,90	3,70	6,30
Idem in procenten van de kosten	5	3	5

3. De bedrijfsresultaten, inkomen, besteding en besparing, herkomst en besteding van middelen en de balansen in 1986 tot en met 1988

Tabel 3.1 De bedrijfsresultaten per bedrijf

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven	51	51	48
Oppervlakte staand glas in m ²	7.600	8.000	8.380
Arbeidsbezetting in mensjaren	5,77	6,31	5,88
Brandstoffenverbruik (x miljoen Kcal)	2.445	2.854	2.871
Idem (x miljard joules)	10.236	11.949	12.021
Geïnvesteed vermogen per 1 januari	852.000	969.000	1.106.000
	x1000 gld	x1000 gld	x1000 gld
Kosten			
Arbeid	226,4	254,5	249,8
Rente	52,1	63,4	62,2
Afschrijvingen	93,7	106,1	123,0
Gas en stookolie	90,4	75,4	81,1
Electra	9,5	9,5	11,5
Materialen	209,5	244,9	314,0
Overige kosten	114,7	137,8	158,2
Totale kosten	796,3	891,6	999,9
Opbrengsten			
Pot- en perkplanten	781,4	869,5	1.020,8
Overige tuinbouwprodukten	34,3	38,5	8,0
Overige opbrengsten	17,6	13,3	23,7
Totale opbrengsten	833,3	921,3	1.052,5
Netto-bedrijfsresultaat	37,0	29,7	52,7
Idem in procenten van de kosten	5	3	5

Tabel 3.2 Inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer (x 1000 gld).

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven	51	51	48
Aantal ondernemers	89	93	81
Netto-bedrijfsresultaat	23,4	17,9	33,3
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	86,1	82,1	100,7
Ondernemersinkomen	93,7	96,7	115,0
Gezinsinkomen uit het bedrijf	104,5	106,1	125,3
Totaal gezinsinkomen	121,3	122,4	139,8
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf	91,5	96,2	87,5
Totaal van gezinsbestedingen	54,2	53,4	57,4
Besparingen	37,3	42,8	30,1

Tabel 3.3 *Herkomst en besteding van de middelen per bedrijf (x 1000 gld)*

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven	51	51	48
Herkomst			
Afschrijvingen	93,7	106,1	123,0
Besparingen	59,0	71,1	47,5
Totaal van afschrijvingen en besparingen	152,7	177,2	170,5
Overige mutaties in het eigen vermogen	1,9	-14,9	-
Vermogenssubsidies	20,9	0,8	1,9
Totaal van eigen middelen	175,5	163,1	172,4
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	51,4	75,9	161,5
Overige mutaties in het vreemde vermogen	-37,5	-3,5	9,9
Totaal van beschikbare middelen	189,4	235,5	343,8
Besteding			
Aflossingen op leningen o/g	52,5	39,1	59,4
Bruto-investeringen	145,8	133,6	230,4
Mutaties in veldinventaris en materialen	15,2	9,1	20,9
Netto-investeringen en beleggingen buiten het bedrijf	7,2	15,7	13,6
Mutaties in liquiditeiten	-31,3	38,0	19,5
Totaal besteding van middelen	189,4	235,5	343,8

Tabel 3.4 *Balansen per 31 december per bedrijf (x 1000 gld)*

	1986	1987	1988
Aantal bedrijven	51	51	48
Activa			
Duurzame produktiemiddelen	841,9	936,8	1.116,2
Voorraad materialen en veldinventaris	239,5	267,7	291,3
Liquiditeiten	132,0	187,0	282,0
Overige bezittingen	299,8	321,6	323,6
Totaal activa	1.513,2	1.713,1	2.013,1
Passiva			
Vreemd vermogen op lange termijn	548,4	585,8	702,0
Vreemd vermogen op korte termijn	107,6	106,9	111,0
Totaal vreemd vermogen	656,0	692,7	813,0
Eigen vermogen	857,2	1.020,4	1.200,1
Totaal passiva	1.513,2	1.713,1	2.013,1
Eigen vermogen in % van het totaal vermogen	57	60	60

Bijlagen 1 t/m 15

Bijlage 1 Grondgebruik over 1988 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Aantal bedrijven in %	100	63	37
Aantal sbe	619	500	820

Glastuinbouw			
waarvan potplanten 1)	99	98	100
snijbloemen 1)	1	2	0
Totaal	100	100	100

Oppervlakte staand glas:	are	are	are
met buisverwarming	82	73	97
met heteluchtverwarming	2	3	0
Totaal	84	76	97

Opengrondstuinbouw			
Bloemen	10	13	4
Overige produkten	4	7	0
Braakland	11	14	5
Totaal tuinbouw	109	110	106
Akkerbouw en grasland	23	12	42
Verhuurd aan derden	8	6	10
Erf, blijvende paden, enz	45	46	45
Totaal kadastrale opp.	185	174	203
waarvan eigendom	167	164	172

1) Procentuele verdeling op basis van sbe.

Bijlage 2 Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1988 (gemidd. per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Aantal ondernemers per bedrijf	1.58	1.54	1.65
Gemiddelde leeftijd van de ondernemer	41	41	40
Arbeidsbezetting in mensjaren:			
arbeid v/d ondernemer	2.09	2.06	2.12
arbeid v/d echtgenotes	.30	.33	.25
arbeid v/d overige gezinsleden	.16	.14	.18
arbeid van vast perso- neel	2.69	2.63	2.79
arbeid van los perso- neel	.64	.49	.94
Totale arbeidsbezetting	5.88	5.65	6.28
Energieverbruik:			
gas m3 x 1000	379.5	319.2	481.2
petroleum lt x 1000	.0	.0	.0
ov. olie lt x 1000	.2	.3	.1
Totaal verbruik in k/cal x 1.000.000	2871	2416	3639
Idem in joules x 1.000.000.000	12021	10115	15235
Electriciteit (x 1000 KWH)	78.4	73.6	86.4

Bijlage 3 Bedrijfsresultaten over 1988 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Omzet in %	100	55	45
Geïnvesteed vermogen per begin van het boekjaar	1106000	918000	1421000
KOSTEN			
Afschrijving duurzame pro- duktiemiddelen	122990	111570	142250
Afschrijving vaste plant- opstand	10	0	30
Huur en pacht	1880	1740	2110
Rente	62220	55060	74300
Onderhoud	16540	14910	19280
Electriciteit	11520	11350	11810
Gas	80840	68360	101890
Overige energiekosten	230	230	210
Meststoffen	6100	5050	7860
Zaad-plant-en pootgoed	202990	153190	286960
Gewasbeschermingsmiddelen	6910	7260	6310
Overige materialen	98020	76190	134830
Veekosten	30	0	70
Werk door derden	4370	4560	4060
Afleveringskosten	98870	89200	115190
Autokosten 1)	7560	7060	8420
Arbeid ondernemers	106490	105220	108620
Arbeid echtgenotes	10540	11600	8750
Arbeid ov. gezinsleden	5700	5050	6800
Arbeid personeel	127260	117840	143150
Overige kosten	28980	27790	30960
TOTAAL	1000050	873230	1213860
minus subsidie loon	190	250	90
TOTALE KOSTEN	999860	872980	1213770
OPBRENGSTEN			
Groenten	2260	1130	4160
Fruit	80	0	210
Snijbloemen	5710	7440	2790
Pot-en perkplanten	1020760	875340	1265950
Overige tuinbouwprod.	10	10	0
Mutatie veldinventaris	19700	26470	8290
Akkerbouw en veeteelt	80	0	200
Overige opbrengsten	3280	3490	2930
Aanwas vaste plantopstand	380	0	1010
Aanwas boomkwekerij	250	0	680
Opbr. verhogende subsidies: vee	10	0	50
TOTALE OPBRENGSTEN	1052520	913880	1286270
NETTO-BEDRIJFSRESULTAAT			
in % van de kosten	5	5	6
in % van het geïnvest. verm.	5	4	5
Arbeidsopbr. per mensjaar	51460	49700	54130

1) Excl. afschrijving en rente.

Bijlage 4 Spreiding van het netto-bedrijfsresultaat in procenten van de kosten
(aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)

	Alle bedrij- ven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Rentabiliteitsklasse	%	%	%
Negatief			
30 en meer	9	10	8
30 - 20	6	9	-
20 - 10	10	17	-
10 - 0	<u>25</u>	<u>21</u>	<u>31</u>
Totaal verliesgevend	50	57	39
Positief			
0 - 10	33	25	46
10 - 20	10	9	11
20 - 30	6	7	4
30 en meer	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>-</u>
Totaal winstgevend	<u>50</u>	<u>43</u>	<u>61</u>
	100	100	100
Netto-bedrijfsresultaat in % van de kosten (ongewogen gemiddelde)			
	-3	-4	0
Standaardfout			
	2,6	3,5	3,6

Bijlage 5 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1988
(gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Aantal ondernemers	81	47	34
Netto-bedrijfsresultaat	33310	26550	43970
Handenarbeid v.d. ondernemer	67360	68290	65870
Arbeidsopbrengst v.d. ondern.	100670	94840	109840
Berekende rente +	39360	35740	45060
Ontvangen rente +	1380	1150	1750
Betaalde rente -	25530	23330	29020
Financ. kosten -	1380	1530	1130
Saldo	13830	12030	16660
Rentesubsidie	500	600	350
Ondernemersinkomen	115000	107470	126850
Handenarbeid echtgenote	6670	7530	5310
Handenarb. overige gezinsl.	3600	3290	4120
Tot. Handenarb.gezinsleden	10270	10820	9430
Gezinsinkomen uit bedrijf	125270	118290	136280
Inkomen buiten het bedrijf	14540	15500	13010
Totaal gezinsinkomen	139810	133790	149290
Af:Ontv./bet. WIR-premie	-530	1340	-3470
Persoonlijke belastingen	34120	33720	34740
Premies voor volksverzek.	18680	16660	21850
Totaal van belast.en premies	52270	51720	53120
Besteedb. ink. gezin en bedr	87540	82070	96170
Af:Premie vrijw. verzekering	5690	5710	5650
Betaald loon gezinsleden	2440	2060	3040
Overige gezinsbestedingen	49340	49430	49220
Totaal van gezinsbestedingen	57470	57200	57910
Besparing incl. WIR-premie	30070	24870	38260
Besparing excl. WIR-premie	29540	26200	34800
Specificatie v/h inkomen buiten bedrijf			
Positief			
Huurwaarde woning(en)	8570	8710	8340
Huren buiten bedrijf	610	560	690
Rente buiten bedrijf	5700	6160	4980
Uitkering volksverzekeringen	3450	3890	2780
Inkomen uit arbeid	2450	3230	1220
Overige baten	940	490	1640
Totaal positief	21720	23040	19650
Negatief			
Afschrijving woning(en)	2960	2960	2980
Onderhoud,verzekering en grondlasten woning(en)	1760	1720	1810
Rente prive-leningen	2450	2840	1840
Overige lasten	10	10	0
Totaal negatief	7180	7540	6640
Inkomen buiten bedrijf	14540	15500	13010

Bijlage 6 Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaal gezinsinkomen van de ondernemer (aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Aantal ondernemers	81	47	34
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	%	%	%
-f 30.000,- en meer	-	-	-
-f 30.000,- - -f 15.000,-	4	6	-
-f 15.000,- - f 0,-	3	5	-
f 0,- - f 15.000,-	11	15	5
f 15.000,- - f 30.000,-	4	6	-
f 30.000,- - f 45.000,-	12	6	21
f 45.000,- - f 60.000,-	7	9	5
f 60.000,- - f 90.000,-	19	18	21
f 90.000,- - f 120.000,-	10	9	12
f 120.000,- - f 180.000,-	13	10	18
f 180.000,- en meer	<u>17</u>	<u>16</u>	<u>18</u>
	100	100	100
Ondernemersinkomen van de ondernemer	%	%	%
-f 30.000,- en meer	2	3	-
-f 30.000,- - -f 15.000,-	-	-	-
-f 15.000,- - f 0,-	4	6	-
f 0,- - f 15.000,-	7	9	5
f 15.000,- - f 30.000,-	4	6	2
f 30.000,- - f 45.000,-	12	7	19
f 45.000,- - f 60.000,-	3	-	7
f 60.000,- - f 90.000,-	26	30	19
f 90.000,- - f 120.000,-	9	12	5
f 120.000,- - f 180.000,-	11	6	18
f 180.000,- en meer	<u>22</u>	<u>21</u>	<u>25</u>
	100	100	100
Totaal gezinsinkomen van de ondernemer	%	%	%
-f 30.000,- en meer	-	-	-
-f 30.000,- - -f 15.000,-	2	3	-
-f 15.000,- - f 0,-	-	-	-
f 0,- - f 15.000,-	-	-	-
f 15.000,- - f 30.000,-	2	3	-
f 30.000,- - f 45.000,-	5	3	10
f 45.000,- - f 60.000,-	19	18	19
f 60.000,- - f 90.000,-	16	16	16
f 90.000,- - f 120.000,-	13	20	2
f 120.000,- - f 180.000,-	16	16	17
f 180.000,- en meer	<u>27</u>	<u>21</u>	<u>36</u>
	100	100	100

Bijlage 7 Spreiding van de besparing
(aantal ondernemers per besparingsklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Aantal ondernemers	81	47	34
Besparingsklasse	%	%	%
Negatief			
f 60.000,- en meer	8	8	9
f 60.000,- - f 30.000,-	11	14	7
f 30.000,- - f 15.000,-	15	12	19
f 15.000,- - f 0,-	<u>10</u>	<u>3</u>	<u>21</u>
Totaal negatief	44	37	56
Positief			
f 0,- - f 15.000,-	14	23	-
f 15.000,- - f 30.000,-	6	6	5
f 30.000,- - f 60.000,-	11	18	-
f 60.000,- en meer	<u>25</u>	<u>16</u>	<u>39</u>
Totaal positief	<u>56</u>	<u>63</u>	<u>44</u>
	100	100	100

Bijlage 8 Herkomst van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Afschrijving duurzame pro- duktiemiddelen	122990	111570	142250
Afschrijving vaste plantopst	20	0	30
Totaal van afschrijvingen	123010	111570	142280
Besparingen	47530	38310	63090
Totaal van afschrijvingen en besparingen	170540	149880	205370
Erfenissen en schenkingen	4150	-500	11980
Boekwinsten of -verliezen bij desinvesteringen	1140	2130	-540
Koerswinsten of -verliezen op effecten	7190	10940	850
Betaalde premie levensver- zekering ed.	-12730	-11070	-15540
Uitkering van levensverzek.	280	430	30
Vermogenssubsidies: - investeringssubsidie	1840	130	4770
Totaal van vermogenssubs.	1840	130	4770
Totaal van eigen middelen	172410	151940	206920
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	161490	180530	129400
Mutaties van kredieten van banken op lange termijn	3370	6180	-1380
Totaal op lange termijn	164860	186710	128020
Mutaties in vr.vermogen op korte termijn	6570	9290	1970
Totaal van vreemde middelen	171430	196000	129990
Totaal beschikbare middelen	343840	347940	336910

Bijlage 9 Besteding van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Aflossingen op leningen o/g	59450	54360	68030
Bruto investeringen in:			
- grond (in exploitatie)	21840	33830	1620
- bedrijfsgebouwen	8360	10830	4190
- glasopstanden	45810	66670	10640
- verwarmingsinstallaties	37090	30410	48340
- overige installaties	72790	75100	68890
- machines en werktuigen	20700	17650	25840
- plantopstanden	190	0	500
- boomkwekerij	250	0	680
- vee	10	0	20
- betaling op lopende invest	-3180	-3650	-2380
- overige inventaris	26520	37900	7370
Bruto-investeringen	230380	268740	165710
Valdinventaris	19700	26470	8290
Materialen	220	1610	-2120
Vooruitbetaalde kosten	950	1160	590
Totaal ov.prod.middelen	20870	29240	6760
Woningen	12120	7810	19400
Deelname veiling e.d.	3330	3780	2570
Leningen u/g	3220	5680	-920
Overige beleggingen	-5040	-12360	7290
Netto-investeringen en be- leggingen buiten het bedrijf	13630	4910	28340
Vorderingen	470	10100	-15780
Effecten	10520	13320	5800
Spaarrekeningen	11890	27860	-15020
Kas, bank en postgiro	-3370	-60590	93070
Totaal van mutaties en liquiditeiten	19510	-9310	68070
Totaal bestedingen van middelen	343840	347940	336910

N.B. Onder bruto-investeringen moet worden verstaan: aankopen minus verkopen tegen boekwaarde.

Bijlage 10 Spreiding van de bruto-investeringen (aantal bedrijven per investeringsklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Investeringsklasse	%	%	%
Negatief	-	-	-
Positief			
f 0,- - f 10.000,-	27	29	24
f 10.000,- - f 20.000,-	7	5	11
f 20.000,- - f 40.000,-	10	5	20
f 40.000,- - f 80.000,-	13	11	15
f 80.000,- - f 150.000,-	6	4	7
f 150.000,- - f 250.000,-	17	23	8
f 250.000,- - f 500.000,-	7	9	4
f 500.000,- en meer	<u>13</u>	<u>14</u>	<u>11</u>
	100	100	100

Bijlage 11 Balans per 31 december 1988 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Boekw. slijtende duurz. prod. midd. in % van de nieuwwaarde per begin v.h. boekjaar	41	38	45
Idem per einde boekjaar	42	40	43
Duurz. prod., middelen:			
Grond (in exploitatie)	248500	207030	318420
Bedrijfsgebouwen	84320	83020	86510
Glasopstanden	273380	245450	320480
Verwarmingsinstallaties	121970	109140	143600
Overige installaties	205050	181580	244610
Machines en werktuigen	56700	48930	69800
Plantopstanden	5950	8410	1810
Boomkwekerij	250	0	680
Vee	60	0	170
Bet. op lop. investeringen	8210	13060	40
Overige inventaris	111770	111020	113010
Totaal	1116160	1007640	1299130
Ov. produktiemiddelen			
Veldinventaris	273260	210270	379460
Voorraad materialen	16840	18000	14880
Vooruitbetaalde kosten	1220	1300	1090
Totaal	291320	229570	395430
Liquiditeiten:			
Vorderingen	37750	38530	36450
Effecten	40290	53530	17960
Spaarrekeningen e.d.	140630	175040	82620
Kas, lop. rek. banken/giro	63350	28410	122240
Totaal	282020	295510	259270
Overige bezittingen			
Woningen	245620	237340	259600
Deelname veiling e.d.	41100	39620	43580
Leningen u/g	11470	13820	7500
Diversen	25380	17360	38900
Totaal	323570	308140	349580
Totaal activa	2013070	1840860	2303410
Passiva			
Vreemd vermogen	813020	759760	902820
Eigen vermogen	1200050	1081100	1400590
Totaal passiva	2013070	1840860	2303410
Eigen verm. in % v/h totaal vermogen	60	59	61

Bijlage 12 Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december 1988 en de vermogensvergelijking (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Vr.vermogen op lange term.			
Leningen van Rabobanken	528570	561980	472250
Leningen van ov.banken	42830	13290	92630
Leningen van familieleden	29450	19860	45630
Leningen van ov.partic.	3090	3250	2810
Kredieten Rabobanken	68610	55010	91540
Kredieten ov.banken	16300	6780	32340
Overig	13130	6590	24170
Totaal	701980	666760	761370
Vr.verm. op korte term.			
Te betalen omzet-en loonbel.	7790	7070	9010
Te betalen kosten	70380	54510	97130
Te betalen investeringen	14080	11860	17820
Overig	18790	19560	17490
Totaal	111040	93000	141450
Totaal vreemd vermogen	813020	759760	902820
vr.verm.in % v/h totaalverm.	40	41	39
Vermogensvergelijking			
Eigen verm. per 31-12-1987	1081750	992210	1232710
Corr.o/d balans 31-12-1987	20	0	40
Corr.a.g.v.wijziging in de keuzeregeling betr.omzetz.	-1500	-1020	-2310
Herw. a.g.v.prijswijziging	70370	49540	105510
Eigen verm. per 1-01-1988	1150640	1040730	1335950
Mut. eigen verm. in 1988	49410	40370	64640
Eigen Vermogen per 31 december 1988	1200050	1081100	1400590

Bijlage 13 Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 31 december 1988
(aantal bedrijven per solvabiliteitsklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Solvabiliteitsklasse	%	%	%
Negatief	-	-	-
0 - 10	3	5	-
10 - 20	9	9	7
20 - 30	6	5	7
30 - 40	16	14	20
40 - 50	10	2	23
50 - 60	7	11	-
60 - 70	16	19	12
70 - 80	10	14	4
80 - 90	13	12	15
90 - 100	<u>10</u>	<u>9</u>	<u>12</u>
	100	100	100
Eigen vermogen in % van het totaal- vermogen (ongewogen gemiddelde)	56	57	55
Standaardfout	4,0	5,4	5,9

Bijlage 14 Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus
vreemd vermogen op korte termijn per 31-12-1988(gemidd. per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Kas, lop. rekeningen banken en postgiro	63340	28410	122250
Spaarrekeningen e.d.	140630	175040	82620
Effecten	40290	53530	17960
Voorraad product en vorderingen	37750	38530	36450
Voorr. materialen e.d.	18060	19300	15970
Veldinventaris	273270	210270	379450
A. Totaal	573340	525080	654700
Te betalen omzet- en loonbelasting	7790	7070	9010
Te betalen kosten	70380	54510	97130
Te betalen investeringen	14080	11860	17820
Overig kort krediet	18790	19560	17490
B. Totaal vr.verm. op korte term.	111040	93000	141450
Saldo (A minus B)	462300	432080	513250
id. in % v/d kosten	46	49	42

Bijlage 15 Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen, e.d. en veld-inventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten (aantal bedrijven per liquiditeitsklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven met overwegend:	
		bloeiende planten	blad- planten
Aantal bedrijven	48	27	21
Liquiditeitsklasse	%	%	%
Negatief			
50% en meer van de jaarkosten	-	-	-
50 - 30% van de jaarkosten	-	-	-
30 - 10% van de jaarkosten	-	-	-
10 - 0% van de jaarkosten	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal negatief	-	-	-
Positief			
0 - 10% van de jaarkosten	10	12	8
10 - 30% van de jaarkosten	39	37	43
30 - 50% van de jaarkosten	21	19	23
50% en meer van de jaarkosten	<u>30</u>	<u>32</u>	<u>26</u>
Totaal positief	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>
	100	100	100

In de reeks "Periodieke Rapportage" zijn op dit gebied verschenen:

- No. 16-87 Rentabiliteit en financiering van de potplantenteelt onder glas in Nederland over 1987
- No. 15-87 Rentabiliteit en financiering van de tuinbouw onder glas in Nederland over 1987
- No. 23-87 Rentabiliteit en financiering van de boomkwekerij in Nederland over 1987/88
- No. 21-87 Rentabiliteit en financiering van de bloembollenteelt in Nederland over 1987
- No. 22-87 Rentabiliteit en financiering van de fruitteelt in Nederland over 1987 (oogst 1987/88)
- No. 19-87 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt in de open grond in Nederland over 1987 (oogst 1987/88)
- No. 18-88 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1988
- No. 20-88 Rentabiliteit en financiering van de champignonteelt in Nederland over 1988
- No. 17-88 Rentabiliteit en financiering van de snijbloemeteelt onder glas in Nederland over 1988